

מראי מקומות - מגילה

יב:

א. אטו עד השתא לא טב לבי'... שבת ה' וכו'

הק' היערות דבש (ח"ב, דרוש ח', ד"ה ובאמת רבים), איך תי' קו' הגמ'. וביאר, דעוד יש להק', דמשמע דרק משום דהי' לבו טוב ביין דאמר לושתי לבוא ערומה, ולמה, הלא שניהם לדבר עבירה נתכוונו, וכמו דאמר' לעיל, וא"כ למה הי' צריך להשתכר כדי לצוותה לבא לפניו. וביאר, דבאמת עיקר כוונתם בזה הי' להכשיל את כלל ישראל, דהקב"ה שונא זימה. אבל כבר כ' המנות הלוי דבשבת לא באו כלל ישראל להסעודה, שהיו חוששים שמא יתלשו עשב בגינה וכדו', ויבואו לחלל שבת בשוגג. ולכן רק משום שהי' טוב לבו ביין קרא לה לבוא (ולא ביאר אם כוונתו בזה לומר דשכרות מביא לידי זנות, או דמחמת שכרות לא הבין שלא היו שם ישראלים). ולכן מיאנה ושתי לבוא (דלא כהגמ' לקמן), משום דהיא הבינה שלא היו שם ישראלים, ולכן לא יהי' תועלת לביאתה שם.

ב. בא גבריאלי ועשה לה זנב

ע' במהרש"א שהביא מהערוך דלא הי' זנב ממש, אלא כל דבר שהוא יתה, שאינו כמדת חבירו, נקרא זנב. והק' עליו המהרש"א, מי הכריחו לזה, לימא שהי' בה זנב ממש כבהמה, וכה"ג אמר' בברכות, דאדם הראשון נברא בזנב, שנבראת ממנו חוה (ואולי הערוך יפרש זנב שם ג"כ דלא הי' זנב ממש, וצ"ע). וע"ע בטורי אבן שכ' בשם הראב"ן דדרשי' כן מהא דכתי' אליה (וצ"ע, דהא לא כתי' כאן אליה, ואולי דרשי' מהא דכתי' "עליה"), וכתי' התם השוק עם האלי, דהיינו הזנב.

ג. יודעי העתים, שיודעין לעבר שנים ולקבוע חדשים

ויש לעי', מה ענין ידיעת העתים שייך לפסק על דיני נפשות של ושתי. וביאר המהר"ל (אור חדש, עמ' ק') דאין שייך לדעת מהלך תנועת הגלגלים בשכל עצמי, ולכן מה שהיו חכמי ישראל יודעים אותם ע"כ ברוח הקודש יודעים אותם. ולכן אחשוורוש שאל מהם מה לעשות, לפי שהי' להם רוח הקודש.

ד. זיל לגבי עמון ומואב, וכו'

כ' המהרש"א דאולי מאלו השרים דחשיב הי' מהם מעמון ומואב, כמו שהי' ממוכן, דהיינו המן, מעמלק [ולא מעם פרס].

ה. להיות כל איש שורר בביתו

וסיים הפסוק ומדבר כלשון עמו. והק' העיין יעקב, מה ראה אחשוורוש לתקן שידבר כלשון עמו. וביאר באופן נפלא, ע"פ הא דהק' אהא דהשלוחים אמרו לאחשוורוש מה שאמרה ושתי, וגם מה שושתי עצמה דיברה בעזות כ"כ. וביאר שהי' לשון מיוחד בין אחשוורוש וושתי, שרק הם הבינו אותו לשון, ומה שאמרה בלשון עזות לאחשוורוש, לא הבינו השלוחים כלום (ואולי סברה דכיון שהם אינם יודעים מה אמרה, לא יהיו יכולים להגיד לאחשוורוש אלא מיאונה), אלא הם אמרו למלך לפי תומם מה שאמרה, ולא הבינו אף מה שהיו אומרים. ולכן גזר אחשוורוש שהם ידברו כלשון עמו, דהיינו והכל יהיו מבינים מה שאמרה, ועי"ז אם תבייש את בעלה, לא יגידו אליו מה שאמרה כדי שלא יהי' מבוייש.

ו. בן שהאיר עיניהם... ששמע אל

תפלתו... שהקיש על שערי רחמים

הק' הבן יהוידע, הא לכאו' אי"ז על הסדר, אלא בתחלה הקיש על דלתי רחמים, ואח"כ שמע אל תפלתו, ואח"כ האיר עיניהם במעשה הנס. ותי' שהוא ע"פ הסדר שיצאו מן ג' פעולות. דתחלה מתפלל על צליבת המן, ובזה האיר עיני ישראל, שראו בעיניהם המן תלוי על העץ בט"ז ניסן, ואח"כ התפלל שיתן הקב"ה בלב המלך שיחליף האגרות, ושמע אל תפלתו ושלחו אגרות שניות, ואח"כ הקיש על דלתי רחמים על יום י"ג באדר שיפול פחד היהודים על אויביהם, ופתחו לו שערי רחמים, וכן הי'.

ז. אמר רבה בר בר חנה א"ר יהושע בן לוי וכו'

כ' רש"י דלא גרסי' כאן "נערי", אלא אמר רבב"ח וכו'. וכו' המקום שמואל (שער התירוצים לסוגיין, ציינו הגלה"ש ומהר"ב רנשבורג), דלפני רש"י הי' סימן "נערי", שהי' סימן לד' תירוצים, ר' "נחמן", ר' "יהושע", "רבא", "יוחנן". אבל רש"י גרס אמר רבב"ח, ולא רבב"ח אמה, וא"כ נראה דס"ל שלא הי' ריב"ל בא לתרץ קו' הגמ', וא"כ חסר ה"ע" של נערי, דהא רבב"ח בשם ריב"ל לא בא לתרץ, ולכן כ' רש"י דלא גרסי' נערי, אלא אמר רבב"ח וכו'. וע"ע במסורת הש"ס שכ' דגרסי' רבב"ח אמה, ולדבריו לכאו' הי' שייך לומר דבא רבב"ח לתרץ קו' הגמ', ושפיר יכול להיות בה הסימן "נערי".